

Když nastala tma po vsí zemi (a co na to Bůh)

Velký pátek 15. 4. 2022

Kdo chodí v temnotách, kde není žádná záře, ten ať doufá v Hospodinovo jméno a opře se o svého Boha. (Iz 50,10)

Mt 27,45-50: *V poledne nastala tma po celé zemi až do tří hodin. Kolem třetí hodiny zvolal Ježíš mocným hlasem: "Eli, Eli, lema sabachtani?", to jest: "Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?" Když to uslyšeli, říkali někteří z těch, kdo tu stáli: "On volá Eliáše." Jeden z nich hned odběhl, vzal houbu, naplnil ji octem, nabodl na tyč a dával mu pít. Ostatní však říkali: "Nech ho, ať uvidíme, jestli přijde Eliáš a zachrání ho!" Ale Ježíš znovu vykřikl mocným hlasem a skonal.*

1. Korintským 1,18 a 25: *Slovo o kříži je bláznovstvím těm, kdo jsou na cestě k záhubě; nám, kteří jdeme ke spáse, je mocí Boží. Neboť bláznovství Boží je moudřejší než lidé a slabost Boží je silnější než lidé.*

Velikonoce se slaví v různých zemích různě, ale s Velkým pátkem se asi nikdy nikde nepojila žádná lidová veselice, protože připomíná popravu. V ten den zabili člověka, o němž se říkalo všechno možné i nemožné: jedni ho provázeli až sem, ale pak se koukali někam vytratit, druzí ho zpovzdálí sledovali, třetí se na to dívali možná s uspokojením, protože ho nenáviděli. Poprava to byla veřejná: snad dalším pro výstrahu, jak se to leckde pořád ještě dělá, a navíc tahle podívaná bavila všechny ty, kdo se rádi dívají na něčí bolest, děs a trápení.

V bibli – na rozdíl třeba od filmu – bývá důležité to, co člověk třeba ani nevidí, ale co je řečeno. A řečeno tu toho bylo hodně. Není podstatné, co vykládali všichni ti okolostojící a jaké dojmy z toho všeho měli – podstatné je, co řekl ten uprostřed, Ježíš.

Nejdřív se však ohlédněme: Ještě než tohle dění nastalo, vyprávělo se v bibli o tom, že Ježíš přišel lidem vyřídit Boží slovo (to znamená slovo naděje a milosti, a taky soudu nad tím, co se děje zlého). Spoustě lidí zněl tenhle Boží vzkaz trochu cize a některým i nepřístupně – chápali

nebo si představovali Boha jinak, než to Ježíš říkal. A tak hledali způsob, jak se ho zbavit a s ním i těch řečí, které je dráždily. Proto se na konci příběhu ocitl Ježíš na popravišti.

Teď, když ho lidi připravili o život a když s ním umlčeli i ty řeči o Boží milosti a soudu a o naději, nastal takový divný čas. Najednou nebylo jasné, co dál. Vypravěč to vyjadřuje tak, že po celé zemi nastala tma. A to je ta chvíle, kdy do věci promluvil Bůh.

Člověk na kříži se po celou dobu umírání dusí a nemůže mluvit moc nahlas. Jestliže vypravěč říká, že Ježíš něco zvolal mocným hlasem, není síla a moc jeho těch slov v hlasitosti, nýbrž v závažnosti toho, co řekl.

Pronesl začátek prastaré modlitby trpícího člověka. Sice jsou kolem něj jacísi lidé, ale ti mu nepomohou. Kde zůstal Bůh? Vypadá to, že někde daleko a že tu zbyli jen ti lidi, kteří teď okounějí pod křížem. Ale už ta prastará modlitba ví, že Bůh toho, kdo k němu volá, opravdu slyší a na rozdíl od všech přítomných mu taky rozumí.

Pak přišlo ještě jedno zvolání, opět hlasem, který má moc, i když ho lidi přeslechnou. Tentokrát to bylo zvolání beze slov. Přišlo ve chvíli, kdy nad nevinným Ježíšem lidé vykonali rozsudek – jenže to nebyla žádná výhra: vždyť se jim zatmělo a najednou tápali, jak dál. Dosáhli svého, a teď nevědí, co s tím, to se přece stává. Dál už k tomu nemají co přidat, dál to bude jen na Bohu, jak to posoudí (a není na světě místa, kde by se člověk mohl Boží soudcovské pravomoci vyhnout).

Poslyšme, jak tomu podstatnému rozuměla další generace – konkrétně co o tom o dvacet let později psal apoštol, který u té popravě tenkrát nebyl a jen o tom všem slyšel (stejně jako my). Píše: přátelé, slovo kříže je bláznovstvím pro všechny ty, kdo si vystačí sami se sebou a rozhodně nechtějí být na nikom závislí.

Chápu ta slova takhle: Chci být dobrý člověk, nechci mít problémy, nechci mít v životě škraloupy a snažím se o to, seč můžu. A nestojím o to, aby mi někdo vykládal, že to stejně nedokážu, protože na to nemám. Tímhle šel Ježíš lidem na nervy, proto se ho ostatně chtěli

zbavit. Nehodlali poslouchat, že na to nemáme a ať se spolehne jen na pomoc Boží milosti. Jenomže i kdyby to tak bylo, jak Ježíš povídal, jak se mám potom smířit s tím, jak bídě to s ním dopadlo a kam ho ta jeho cesta dovedla? Tudy se mi jít nechce, to by bylo čiré bláznovství! Tak takhle nějak to apoštol říká.

Jen blázen by zrovna tady hledal Boha – kde asi zůstal, když tohle představení začalo? Ta otázka se nám nepřestane vracet: proč mě Bůh opustil zrovna teď, když mám zvládnout nemoc, neštěstí, strach? Kde zůstal, když máme zvládat rozhoupaný svět s tekutými hodnotami, klimatický malér, inflaci, pandemii, migraci, vražedné pokusy mocných, jak násilím přeorganizovat svět? Hledáme recepty, jak na to, a moc nám to nejde. To proto, že člověk stěží zvládá i sám sebe. Ale nedá mu to a zkouší ovládat i druhé (k obrazu svému). Když se přitom podaří umlčet Boha s tou jeho pravdou o nás, když se podaří rozlámat vztahy, přizabít lásku a sebrat naději, potom je hodně těžké najít cestu, kam a jak dál a co teď s tou spouští. Jako by nastala tma po vší zemi.

Velký pátek je tu od toho, aby připomněl, že nás Bůh nepřišel zvládnout a zadupat do země. Přišel s nabídkou, abychom jeho prostřednictvím hledali svou záchranu, když sami na ni recept nemáme, a abychom ji přestali považovat za uhozené bláznovství a neostýchali se ji od něj přijmout. Boží odpouštějící láska se nelekne ničeho, ba ani smrti, tak to vezměme na vědomí nebo spíš do srdce a hledejme zase své místo mezi lidmi. Ne jako ti, kdo musí všechno zvládnout: víme přece o své vině i o vině druhých lidí. Žijme z toho, co nám přináší Boží odpuštění, a zkoušejme to vnášet mezi lidi všude tam, kde zas a znovu selhávají agresivní recepty, kterými se lidi snaží po zlém napravovat tenhle svět.

Tak tohle připomíná Velký pátek: tu tmu, ke které to lidští blázni dotáhli. Jenže se tím nekončí, Bůh k tomu lidskému bláznovství něco udělal a řekl – a o tom bude mluvit velikonoční neděle.

Před večeří Páně:

Víra není: Budu se chovat slušně. Slušně ať se chová každý, to souvisí víc se zákony a pravidly než s vírou.

Víra není ani: Budu se mít dobře. Kéž bychom se měli dobře všichni, ale i to souvisí víc s různými okolnostmi než s vírou.

Víra je: Zahlazení hříchu. Varování pro ty, kdo si krátí čas výrobou pekla na zemi pro sebe i pro druhé. A pozvánka pro všechny provinilé a nezasloužilé: Jdi a už nehřeš.

To bych rád, Pane: už nehřešit. Jen mi to nejde.

Pozváni tvou milostí a láskou se, Bože, hlásíme k tomu, co jsme zavinili a nevíme si s tím rady. Ke slovům, která neměla zaznít, k chvílím, kdy jsme neobstáli, ke své netrpělivosti a lhostejnosti.

Ty nás znáš, a tak víš, že se provinujeme myšlenkami, slovy i činy. A my svou vinu před tvou tváří vyznáváme a děláme to proto, že u tebe nalézáme odpuštění.

Když nám odpouštíš ty, Bože, odpouštíme i my všem, kdo se provinili pro ti nám. Vůbec to není snadné a někdy nám to nepřipadá ani spravedlivé a vypadá to jako bláznovství, ale jiná cesta k naději a k důvěře a k dobré budoucnosti asi nepovede. Tak tě prosíme o pomoc.

Pokoj Boží, který převyšuje každé pomýšlení, bude střežit vaše srdce i vaši mysl v Kristu Ježíši.

požehnání

Abyste byli dobří, k tomu stačí, aby o to stál Bůh, a on o to stojí, tak to přijměte za své a ať vám to do života dává sílu a inspiraci.

Kéž vás milost, láska a pravda provázejí, kamkoli zamíří vaše kroky, a Boží pokoj prozáří vaše dny a povede vaše cesty.